

Συλλογή της Νομολογίας

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-203/15 και C-698/15

Tele2 Sverige AB
κατά
Post- och telestyrelsen
και

Secretary of State for the Home Department
κατά
Tom Watson κ.λπ.

[αιτήσεις του Kammarrätten i Stockholm και του Court of Appeal
(England & Wales) (Civil Division)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Ηλεκτρονικές επικοινωνίες – Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Απόρρητο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Προστασία – Οδηγία 2002/58/EK – Άρθρα 5, 6 και 9 καθώς και άρθρο 15, παράγραφος 1 – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 7, 8 και 11 καθώς και άρθρο 52, παράγραφος 1 – Εθνική νομοθεσία – Πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Υποχρέωση γενικής και χωρίς διάκριση διατηρήσεως των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως – Εθνικές αρχές – Πρόσβαση στα δεδομένα – Απουσία προηγούμενου ελέγχου από δικαστήριο ή ανεξάρτητη διοικητική αρχή – Συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 21ης Δεκεμβρίου 2016

1. Προσέγγιση των νομοθεσιών – Τομέας των τηλεπικοινωνιών – Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Οδηγία 2002/58 – Ευχέρεια των κρατών μελών να περιορίζουν το περιεχόμενο ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων – Πεδίο εφαρμογής – Νομοθετικό μέτρο το οποίο επιβάλλει στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών τη διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως των χρηστών – Εμπίπτει

(Οδηγία 2002/58 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136, άρθρα 5 § 1 και 15 § 1)

2. Προσέγγιση των νομοθεσιών – Τομέας των τηλεπικοινωνιών – Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Οδηγία 2002/58 – Ευχέρεια των κρατών μελών να περιορίζουν το περιεχόμενο ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων – Στενή ερμηνεία – Λόγοι δυνάμενοι να δικαιολογήσουν τη θέσπιση περιορισμών – Εξαντλητικός χαρακτήρας

(Οδηγία 2002/58 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136, άρθρα 5 § 1 και 15 § 1)

3. Προσέγγιση των νομοθεσιών – Τομέας των τηλεπικοινωνιών – Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Οδηγία 2002/58 – Ευχέρεια των κρατών μελών να περιορίζουν το περιεχόμενο ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων – Εθνική ρύθμιση η οποία, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως του εγκλήματος, προβλέπει γενική και χωρίς διάκριση διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως των χρηστών – Δεν επιτρέπεται – Σοβαρή επέμβαση στα δικαιώματα του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ελευθερίας έκφρασης

(Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα 7, 8, 11 και 52 § 1· οδηγία 2002/58 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2009/136, άρθρο 15 § 1)

4. Προσέγγιση των νομοθεσιών – Τομέας των τηλεπικοινωνιών – Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Οδηγία 2002/58 – Ευχέρεια των κρατών μελών να περιορίζουν το περιεχόμενο ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων – Εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει τη στοχευμένη διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως των χρηστών, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως του σοβαρού εγκλήματος – Επιτρέπεται – Προϋποθέσεις

(Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα 7, 8, 11 και 52 § 1· οδηγία 2002/58 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2009/136, άρθρο 15 § 1)

5. Προσέγγιση των νομοθεσιών – Τομέας των τηλεπικοινωνιών – Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Οδηγία 2002/58 – Ευχέρεια των κρατών μελών να περιορίζουν το περιεχόμενο ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων – Εθνική ρύθμιση η οποία καθορίζει τα σχετικά με την προστασία και την ασφάλεια των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως των χρηστών – Δυνατότητα πρόσβασης των εθνικών αρχών στα εν λόγω δεδομένα χωρίς προηγούμενο έλεγχο δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής – Δεν επιτρέπεται – Απουσία υποχρεώσεως των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών να διατηρούν τα εν λόγω δεδομένα εντός των εδαφικών ορίων της Ένωσης – Δεν επιτρέπεται

(Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα 7, 8, 11 και 52 § 1· οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 95/46, άρθρο 22, και 2002/58, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136, άρθρα 15 § 1 και 2)

6. Θεμελιώδη δικαιώματα – Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών – Νομική πράξη η οποία δεν έχει ενταχθεί τυπικά στην έννομη τάξη της Ένωσης

(Άρθρο 6 § 3 ΣΕΕ· Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 52 § 3)

7. Προδικαστικά ερωτήματα – Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου – Όρια – Γενικά ή υποθετικά ερωτήματα – Ερώτημα το οποίο είναι θεωρητικό και εντελώς υποθετικό σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης – Απαράδεκτο

(Άρθρο 267 ΣΛΕΕ)

1. Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136, εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να λαμβάνουν, υπό τους όρους

που αυτό θεσπίζει, νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8, παράγραφοι 1 έως 4, και στο άρθρο 9 της οδηγίας αυτής.

Ειδικότερα, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας εμπίπτει νομοθετικό μέτρο το οποίο επιβάλλει στους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών τη διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως, δεδομένου ότι η εν λόγω δραστηριότητα συνεπάγεται, κατ' ανάγκην, την εκ μέρους τους επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ομοίως, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας εμπίπτει νομοθετικό μέτρο το οποίο αφορά την πρόσβαση των εθνικών αρχών στα δεδομένα που διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Συγκεκριμένα, η προστασία του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των συναφών δεδομένων κινήσεως, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, έχει εφαρμογή στα μέτρα που λαμβάνονται από άλλα πρόσωπα πλην των χρηστών, είτε πρόκειται για ιδιώτες ή οντότητες ιδιωτικού δικαίου είτε πρόκειται για κρατικούς φορείς.

(βλ. σκέψεις 71, 75-77)

2. Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136, παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προβλέπουν εξαιρέσεις από την καταρχήν υποχρέωση που υπέχουν από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας να διασφαλίζουν το απόρρητο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και από τις αντίστοιχες υποχρεώσεις που παρατίθενται ιδίως στα άρθρα 6 και 9 αυτής. Εντούτοις, στο μέτρο που το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής της ως άνω καταρχήν υποχρεώσεως, πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς. Επομένως, η εν λόγω διάταξη δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει όπως η παρέκκλιση από την καταρχήν αυτή υποχρέωση και, ειδικότερα, από την απαγόρευση αποθήκευσης των ως άνω δεδομένων που προβλέπεται από το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας καταστεί ο κανόνας, διαφορετικά η τελευταία αυτή διάταξη θα καθίστατο σε μεγάλο βαθμό κενή περιεχομένου.

Συναφώς, το άρθρο 15, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2002/58 προβλέπει ότι τα νομοθετικά μέτρα στα οποία αναφέρεται και τα οποία εισάγουν παρέκκλιση από την αρχή του απορρήτου των επικοινωνιών και των συναφών δεδομένων πρέπει να έχουν ως σκοπό τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας και την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή να επιδιώκουν έναν από τους λοιπούς σκοπούς που παρατίθενται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Η απαρίθμηση αυτή σκοπών έχει εξαντλητικό χαρακτήρα όπως προκύπτει από το άρθρο 15, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της τελευταίας οδηγίας, κατά το οποίο τα νομοθετικά μέτρα πρέπει να δικαιολογούνται για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της εν λόγω οδηγίας. Επομένως, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να λαμβάνουν τέτοια μέτρα για σκοπούς άλλους πέραν εκείνων που απαριθμούνται στην τελευταία αυτή διάταξη.

(βλ. σκέψεις 88-90)

3. Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων 7, 8 και 11 καθώς και του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτό εθνική ρύθμιση η οποία, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως

του εγκλήματος, προβλέπει γενική και χωρίς διάκριση διατήρηση του συνόλου των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως όλων των συνδρομητών και των εγγεγραμμένων χρηστών αφορώσα όλα τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

Συγκεκριμένα, τα δεδομένα αυτά, λαμβανόμενα στο σύνολό τους, παρέχουν τη δυνατότητα συναγωγής ιδιαιτέρως ακριβών συμπερασμάτων σε σχέση με την ιδιωτική ζωή των προσώπων των οποίων τα δεδομένα έχουν διατηρηθεί, όπως είναι οι καθημερινές συνήθειες, οι μόνιμοι ή οι προσωρινοί τόποι διαμονής, οι καθημερινές και άλλες μετακινήσεις, οι ασκούμενες δραστηριότητες, οι κοινωνικές σχέσεις των προσώπων αυτών και τα κοινωνικά περιβάλλοντα στα οποία τα πρόσωπα αυτά συχνάζουν. Ειδικότερα, τα δεδομένα αυτά παρέχουν τα μέσα για τον προσδιορισμό του προφίλ των προσώπων περί των οποίων πρόκειται, πληροφορία εξίσου ευαίσθητη, υπό το πρίσμα του δικαιώματος του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, με το περιεχόμενο αυτό καθεαυτό των επικοινωνιών. Η επέμβαση που συνεπάγεται η ρύθμιση αυτή στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνουν τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη έχει τεράστιο εύρος και πρέπει να θεωρηθεί ως ιδιαιτέρως σοβαρή. Το γεγονός ότι η διατήρηση των δεδομένων πραγματοποιείται χωρίς οι χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών να ενημερώνονται σχετικώς μπορεί να προκαλέσει στα οικεία πρόσωπα την αίσθηση ότι η ιδιωτική τους ζωή αποτελεί το αντικείμενο διαρκούς παρακολούθησεως. Καίτοι η ρύθμιση αυτή δεν επιτρέπει τη διατήρηση του περιεχομένου της επικοινωνίας και, επομένως, δεν μπορεί να θίξει το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων, η διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως θα μπορούσε εντούτοις να επηρεάσει τη χρήση των μέσων ηλεκτρονικής επικοινωνίας και, ως εκ τούτου, την άσκηση από τους χρήστες των εν λόγω μέσων της ελευθερίας τους εκφράσεως την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 11 του Χάρτη.

Λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας της επεμβάσεως στα επίμαχα θεμελιώδη δικαιώματα που συνεπάγεται τέτοια εθνική ρύθμιση, μόνον η καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος μπορεί να δικαιολογήσει ένα τέτοιο μέτρο. Καίτοι η καταπολέμηση της βαριάς εγκληματικότητας, και ιδίως του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας ενδέχεται να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη χρήση σύγχρονων τεχνικών έρευνας, εντούτοις, ένας τέτοιος σκοπός γενικού συμφέροντος, όσο θεμελιώδης και αν είναι, δεν μπορεί, αυτός και μόνον, να προταθεί ως δικαιολογία προκειμένου εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει τη γενική και χωρίς διάκριση διατήρηση όλων των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως να θεωρηθεί ως αναγκαία για τους σκοπούς της εν λόγω καταπολεμήσεως. Αφενός, μια τέτοια ρύθμιση έχει ως αποτέλεσμα η διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως να συνιστά τον κανόνα, ενώ το σύστημα που καθιερώνει η οδηγία 2002/58 απαιτεί η διατήρηση των δεδομένων να είναι η εξαίρεση. Αφετέρου, μια τέτοια εθνική ρύθμιση, η οποία καλύπτει κατά τρόπο γενικό όλους τους συνδρομητές και τους εγγεγραμμένους χρήστες και αφορά όλα τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας καθώς και όλα τα δεδομένα κινήσεως, δεν προβλέπει καμία διαφοροποίηση, περιορισμό ή εξαίρεση σε σχέση προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Εφαρμόζεται ακόμη και σε πρόσωπα για τα οποία ουδεμία ένδειξη υφίσταται από την οποία θα μπορούσε να προκύψει ότι η συμπεριφορά τους μπορεί να συνδέεται, έστω και κατά τρόπο έμμεσο ή απομεμακρυσμένο, με σοβαρές παραβάσεις. Επομένως, μια τέτοια εθνική ρύθμιση υπερβαίνει τα όρια του απολύτως αναγκαίου και δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί δικαιολογημένη σε μια δημοκρατική κοινωνία όπως απαιτεί το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων 7, 8 και 11 καθώς και του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη.

(βλ. σκέψεις 99-105, 107, 112, διατακτ. 1)

4. Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων 7, 8 και 11 καθώς και του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν αντιτίθεται στη θέσπιση από κράτος μέλος ρυθμίσεως η οποία επιτρέπει, προληπτικώς, τη στοχευμένη διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως του σοβαρού εγκλήματος, υπό την προϋπόθεση ότι η διατήρηση των δεδομένων

περιορίζεται σε ό,τι είναι απολύτως αναγκαίο όσον αφορά τις κατηγορίες διατηρούμενων δεδομένων, τα πρόσωπα των οποίων τα δεδομένα διατηρούνται καθώς και το διάστημα για το οποίο γίνεται δεκτό ότι πραγματοποιείται η διατήρηση.

Προκειμένου να συμμορφώνεται προς τις ανωτέρω απαιτήσεις, η εθνική αυτή ρύθμιση πρέπει, κατά πρώτον, να προβλέπει σαφείς και ακριβείς κανόνες που να διέπουν την έκταση και την εφαρμογή του μέτρου της διατήρησης των δεδομένων και να επιβάλλουν έναν ελάχιστο αριθμό απαιτήσεων ούτως ώστε τα πρόσωπα των οποίων τα δεδομένα διατηρούνται να έχουν επαρκείς εγγυήσεις ότι προστατεύονται αποτελεσματικά τα προσωπικού χαρακτήρα δεδομένα τους από κινδύνους καταχρήσεως. Ειδικότερα, πρέπει να αναφέρει σε ποιες περιπτώσεις και υπό ποιες προϋποθέσεις είναι δυνατό να λαμβάνεται, προληπτικώς, μέτρο διατήρησης των δεδομένων, ούτως ώστε να διασφαλίζεται ότι το μέτρο αυτό περιορίζεται σε ό,τι είναι απολύτως αναγκαίο.

Κατά δεύτερον, όσον αφορά τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί τέτοια εθνική ρύθμιση, ούτως ώστε να διασφαλίζεται ότι περιορίζεται σε ό,τι είναι απολύτως αναγκαίο, καίτοι οι προϋποθέσεις αυτές ενδέχεται να διαφέρουν αναλόγως των μέτρων που λαμβάνονται για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών εγκλημάτων, εντούτοις γεγονός παραμένει ότι η διατήρηση των δεδομένων πρέπει πάντοτε να ανταποκρίνεται σε αντικειμενικά κριτήρια που να αποδεικνύουν τη σχέση μεταξύ των δεδομένων των οποίων η διατήρηση προβλέπεται και του επιδιωκόμενου σκοπού. Ειδικότερα, οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει, στην πράξη, να είναι σε θέση να οριοθετήσουν αποτελεσματικά την έκταση του μέτρου και, εν συνεχεία, το κοινό το οποίο αυτό αφορά. Όσον αφορά την οριοθέτηση του μέτρου αυτού, η εθνική ρύθμιση πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία δυνάμενα να προσδιορίσουν ένα κοινό του οποίου τα δεδομένα ενδέχεται να αποκαλύψουν κάποια σύνδεση, τουλάχιστον έμμεση, με σοβαρά εγκλήματα, να συμβάλουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος ή να αποτρέψουν σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια. Η οριοθέτηση αυτή μπορεί να εξασφαλιστεί μέσω ενός γεωγραφικού κριτηρίου οσάκις οι αρμόδιες εθνικές αρχές εκτιμούν, με βάση αντικειμενικά στοιχεία, ότι σε μία ή περισσότερες γεωγραφικές περιοχές υφίσταται υψηλός κίνδυνος προετοιμασίας ή τελέσεως τέτοιων πράξεων.

(βλ. σκέψεις 108-111)

5. Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων 7, 8 και 11 καθώς και του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτό εθνική ρύθμιση η οποία καθορίζει τα σχετικά με την προστασία και την ασφάλεια των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως και, ιδίως, την πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών στα διατηρούμενα δεδομένα, χωρίς να περιορίζει την εν λόγω πρόσβαση μόνο στις περιπτώσεις που συνδέονται με την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος, χωρίς να προβλέπει ότι η εν λόγω πρόσβαση υπόκειται στον προηγούμενο έλεγχο δικαστηρίου ή ανεξάρτητης διοικητικής αρχής και χωρίς να επιβάλλει τη διατήρηση των εν λόγω δεδομένων εντός των εδαφικών ορίων της Ένωσης.

Συναφώς, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι η πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών στα διατηρούμενα δεδομένα περιορίζεται στον απολύτως αναγκαίο βαθμό, απόκειται αναμφίβολα στο εθνικό δίκαιο να καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών πρέπει να χορηγούν πρόσβαση. Εντούτοις, η σχετική εθνική ρύθμιση δεν αρκεί να ορίζει ότι η πρόσβαση πρέπει να συμβάλλει στην επίτευξη κάποιου από τους σκοπούς που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, ακόμη και αν πρόκειται για την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος. Συγκεκριμένα, μια τέτοια εθνική ρύθμιση πρέπει να προβλέπει επίσης τις ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις που διέπουν την πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών στα διατηρούμενα δεδομένα. Επομένως, και στο μέτρο που δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι γενική

πρόσβαση σε όλα τα διατηρούμενα δεδομένα, ανεξαρτήτως αν αυτά συνδέονται, τουλάχιστον έμμεσα, με τον επιδιωκόμενο σκοπό, περιορίζεται στον απολύτως αναγκαίο βαθμό, η επίμαχη εθνική ρύθμιση πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια για τον προσδιορισμό των περιπτώσεων και των προϋποθέσεων υπό τις οποίες πρέπει να παρέχεται στις αρμόδιες εθνικές αρχές πρόσβαση στα δεδομένα των συνδρομητών ή των εγγεγραμμένων χρηστών. Συναφώς, πρόσβαση μπορεί, καταρχήν, να παρασχεθεί, προς τον σκοπό της καταπολεμήσεως του εγκλήματος, μόνο στα δεδομένα προσώπων για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι σχεδιάζουν, προτίθενται να διαπράξουν ή έχουν διαπράξει σοβαρή παράβαση ή ακόμη ότι εμπλέκονται καθ' οιονδήποτε τρόπο σε μια τέτοια παράβαση. Εντούτοις, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, όπως εκείνες στις οποίες ζωτικά συμφέροντα της εθνικής ασφάλειας, της εθνικής άμυνας και της δημόσιας ασφάλειας απειλούνται από πράξεις τρομοκρατίας, θα μπορούσε επίσης να παρασχεθεί πρόσβαση στα δεδομένα άλλων προσώπων, εφόσον υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν ότι τα εν λόγω δεδομένα θα μπορούσαν, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, να συμβάλουν αποφασιστικά στην καταπολέμηση τέτοιων πράξεων.

Προκειμένου να εξασφαλισθεί στην πράξη η πλήρης τήρηση των εν λόγω προϋποθέσεων, είναι σημαντικό η πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών στα διατηρούμενα δεδομένα να εξαρτάται, καταρχήν, εκτός αν πρόκειται για επείγουσες περιπτώσεις δεόντως αιτιολογημένες, από προηγούμενο έλεγχο πραγματοποιούμενο είτε από δικαστήριο είτε από ανεξάρτητη διοικητική αρχή και η απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου ή της εν λόγω αρχής να εκδίδεται κατόπιν αιτιολογημένης αιτήσεως των αρμόδιων εθνικών αρχών υποβληθείσας στο πλαίσιο διαδικασιών για την πρόληψη, τη διαπίστωση ή την ποινική δίωξη. Ομοίως, είναι σημαντικό οι αρμόδιες εθνικές αρχές στις οποίες παρασχέθηκε πρόσβαση στα διατηρούμενα δεδομένα να ενημερώνουν συναφώς τα οικεία πρόσωπα, στο πλαίσιο των ισχυουσών εθνικών διαδικασιών, αφ' ής στιγμής η ενημέρωση δεν θα έθετε σε κίνδυνο τις έρευνες που διεξάγουν οι εν λόγω αρχές. Συγκεκριμένα, η ενημέρωση αυτή είναι, στην πράξη, αναγκαία, προκειμένου τα εν λόγω πρόσωπα να μπορούν να ασκήσουν, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα προσφυγής, το οποίο ρητώς προβλέπεται από το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2002/58, σε συνδυασμό με το άρθρο 22 της οδηγίας 95/46, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, σε περίπτωση προσβολής των δικαιωμάτων τους.

Λαμβανομένης υπόψη της ποσότητας των διατηρούμενων δεδομένων, του ευαίσθητου χαρακτήρα των δεδομένων αυτών, καθώς και του κινδύνου αθέμιτης προσβάσεως σε αυτά, οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών οφείλουν να εξασφαλίζουν ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο προστασίας και ασφάλειας των εν λόγω δεδομένων, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η απόλυτη ακεραιότητα και ο απόρρητος χαρακτήρας τους. Ειδικότερα, η εθνική ρύθμιση πρέπει να προβλέπει τη διατήρηση των δεδομένων εντός των εδαφικών ορίων της Ένωσης καθώς και την οριστική καταστροφή τους με το πέρας της διάρκειας της διατηρήσεώς τους.

(βλ. σκέψεις 118-122, 125, διατακτ. 2)

6. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 127-129)

7. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψη 130)